

Љубица Маринковић

ЈЕДАН ОБИЧАЈ ИЗ НАРОДНЕ МЕДИЦИНЕ У СЕЛУ ОСИПАОНИЦИ КРАЈ СМЕДЕРЕВА

У селу Осипаоници до II светског рата одржао се један стари народни обичај чија је сврха била заштита односно одбрана од смртоносне, инфективне болести, великих богиња.

На Покладе, око два часа ноћу, старији и имућнији људи из села правили би „живу ватру“, коју би запалили на површини између два родна дрвета (дуд или шљива), испод којих би прокопали тунел. Вероватно због страха од злих сила и веровања да оне могу да спрече добар исход радње, крило се место где ће да се копа.

И данас у селу Осипаоници могу се видети жиле дрвета испод којих се одиграва следећи ритуал.

Кад би упалили живу ватру, они што су копали ударили би у клепетушу и викали:

„Ајде на живу ватру
Ко је вештац да не иде
Своје срце нека је
И дедино мудро
И бабино јаје.“

Када би се народ сакупио пролазио је кроз тунел а један од старијих људи је угарком исписивао крст на њиховим леђима

Ако бисмо покушали да синтетизујемо изнете елементе као прво намеће се закључак да ватра заузима значајно место. Познато је веровање у чистиљачку и заштитничку моћ ватре која фигурира подједнако код веровања у добру и злу срећу.

„Закршћавање“ људи имало је такође заштитничку улогу. Крст, стари симбол, сигурно нехришћански, већ далеко старији од хришћанства, многоструке симболике која није довољно протумачена ни до данас јер потиче из прадавних времена, по дубоком народном веровању требало је да помогне и отклони опасност у овом случају од „великих богиња“, тешке заразне

болести која је односила животе бројног становништва. Провлачећи се кроз тунел прокопан између жила два родна дрвета, веровало се у моћ животно-давну односно у примање снаге и особине које дрво садржи у себи.

Не залазећи у питање зашто је баш одређено стабло, „дрво живота“ (дуд или шљива), не додирујући многа друга питања која би нас одвела у психологију „примитивних“, дрво је биће које доноси живот, прожето свагом јачом од човека из кога зрачи „мана“.

Са наглим развојем медицине и увођењем обавезне вакцинације, после II светског рата овај обичај се нагло губи.

По неким својим елементима сличан је са обичајем познатим у етнолошкој науци као „воловска богомоља“.

С обзиром на ове сличности описани обичај би се могао назвати „људском богомољом“. Колико ми је познато он до сада није обрађиван у етнолошкој науци.
